

بررسی رابطه بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی

حبیب اله نخعی^۱

سید امیر رضا ذاکر^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی می باشد. این تحقیق با توجه به ماهیت، از نوع تحقیقات کاربردی است. هم چنین از نظر روش پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کارشناسان، رئیس های حسابداری و مدیران مالی شاغل در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می باشند. روش نمونه گیری تصادفی است. در این تحقیق تعداد ۲۰۰ پرسش نامه میان پاسخ دهندگان به صورت تصادفی توزیع شد. جهت تجزیه و تحلیل داده از نرم افزار pls استفاده شده است. نتایج نشان داد بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی، بین محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی و بین ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

واژگان کلیدی

محافظه کار، اجتماعی، عملکرد، فرهنگی

۱. استادیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند، بیرجند، ایران.

۲. دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند، بیرجند، ایران.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

محافظه کاری اجتماعی یکی از مشخصه های فرهنگی و اجتماعی جوامع است. (معید فر، ۱۳۸۵). محافظه کاری اجتماعی یعنی تمایل افراد به حفظ ارزش های سنتی همان گونه که هستند. در محافظه کاری اجتماعی حرمت نگه داشتن و حفظ ارزش های فرهنگی، اجتماعی و خصوصا ارزش های که به تدریج طی دوره ای طولانی حاصل آمده از اهمیت خاصی برخوردار است. محافظه کاری اجتماعی را می توان پایبندی افراد به ایدئولوژی های سنتی دانست (محمدی اصل، ۱۳۸۵؛ ۹). اشخاصی که از ویژگی رفتاری محافظه کاری اجتماعی برخوردارند معمولا با تردید و احتیاط بیشتری قضاوت و تصمیم گیری میکنند و خود را ملزم به رعایت اخلاق و ضوابط حرفه ای می دانند. (کانگ^۱ و همکاران، ۲۰۰۴: ۲۴۸). محافظه کاری یعنی این که حسابدار از بین ارزشهای ممکن، برای داراییها کمترین ارزش و برای بدهیها بیشترین ارزش را گزارش کند، همچنین درآمدها باید دیرتر و هزینه ها زودتر شناسایی شوند. (ستایش و روستا، ۱۳۹۳).

از طرفی یکی از مهمترین حلقه های زنجیره مدیریت در سازمان، سنجش و اندازه گیری عملکرد است. موضوع اندازه گیری عملکرد در سازمان تا آن حد اهمیت یافته است که صاحب نظران دانش مدیریت معتقدند " آنچه را که نتوان اندازه گیری نمود، نمیتوان مدیریت کرد". بر همین اساس روش ها و شیوه های بسیاری در سنجش عملکرد ارائه شده، اما آنچه بیش از همه مهم است داشتن نگاه نظاممند به موضوع عملکرد در سازمان است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی دیگر از عواملی که با محافظه کاری اجتماعی ارتباط نزدیکی دارد ارزش های فرهنگی می باشند. باتوجه به وجود تفاوت های عمده از نظر باورها، ارزش های اعتقادی و فرهنگی در جوامع مختلف، انتظار می رود که با پیشرفت های حاصل شده در حوزه های مختلف از جمله علوم و فناوری اطلاعات، فرهنگ های مختلف بسوی همگرایی فرهنگی حرکت نمایند. در این میان، مباحث مالی با وجود آمدن شرکت های چند ملیتی که مشغول فعالیت در جوامع مختلف با فرهنگ های متفاوت هستند، از اهمیت بالایی برخوردار شده است. از طرفی دیگر، ارزش های حسابداری را می توان زیر مجموعه ای از ارزش های اجتماعی و فرهنگی دانست که ابعادشان در استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی نمایان می گردد؛ اما جوامع مختلف در مورد مسائلی نظیر باورها، ارزشهای اعتقادی و... دارای تفاوت های معنیداری هستند، که به علت تاثیر گذاری مستقیم فضای فرهنگی جوامع بر روی متغیرهای حسابداری، موجب ایجاد دیدگاههای متفاوت استفاده کنندگان اطلاعات مالی در بین جوامع مختلف خواهد شد؛ که بی شک با گسترش جهانی سازی، چاره ای جز پیوستن به این جریان نمی ماند و استفاده کنندگان و تهیه کنندگان اطلاعات حسابداری در ایران نیز ملزم به تبادل اطلاعات با سایر جوامع خواهند شد. به این دلیل تبیین تأثیر متغیرهای فرهنگی بر روی متغیرهای حسابداری میتواند در بهبود هم گرایی فرهنگی جوامع مختلف موثر واقع گردد. (نیکو مرام و همکاران، ۱۳۸۸). که در این راستا، گری^۲ (۱۹۸۸) ادعا نمود که چون ارزشهای حسابداری زیر مجموعه ای از ارزشهای اجتماعی و فرهنگی است، بنابراین میتوان

¹ Kang² Gray

ارزشهای حسابداری را از ارزشهای فرهنگی استخراج نمود. از اینرو، وی در سال ۱۹۸۸، با تلفیق ارزشهای فرهنگی مطرح شده توسط هوفستد و تعیین چهار بعد ارزشی حسابداری، مدلی را برای اندازه گیری تأثیر فرهنگ بر سیستمهای حسابداری ارائه نمود (مدرس و دیانتی ۱۳۸۳) لذا با توجه به مطالب فوق الذکر این تحقیق قصد دارد به بررسی رابطه بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی بپردازد.

پیشینه

موسوی همکاران (۱۳۹۹) تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و میزان حساسیت عملکرد نسبت به پاداش مدیر اجرایی در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. یافته ها نشان داد که بین محافظه کاری حسابداری و میزان حساسیت عملکرد نسبت به پاداش مدیر اجرایی رابطه مثبتی وجود دارد.

دراجی و همکاران (۱۳۹۸) تحقیقی تحت عنوان رابطه میان محافظه کاری اجتماعی و جهت گیری اخلاقی حسابداران و حسابرسان انجام دادند. نتایج بیانگر آن است که آرمان گرایی با محافظه کاری اجتماعی رابطه ای معنی دار دارد؛ اما نسبی گرایی رابطه ای با محافظه کاری اجتماعی ندارد. همچنین میان نوع شغل، محل اشتغال و جنسیت رابطه ای معنی دار با سطح محافظه کاری اجتماعی وجود دارد. نتایج نشان می دهد که سطح محافظه کاری اجتماعی در میان حسابرسان بیشتر از حسابداران است و زنان نیز در مقایسه با مردان محافظه کاری کمتری دارند. همچنین محافظه کاری اجتماعی میان دو جامعه حسابداران و حسابرسان شاغل در بخش دولتی بیشتر از بخش خصوصی است.

طالبی و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان تاثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد مالی عملکرد اقتصادی انجام دادند... نتایج پژوهش نشان میدهد که محافظه کاری حسابداری بر کیوتوبین تاثیر مستقیم معنادار دارد. همچنین محافظه کاری حسابداری بر ارزش افزوده بازار تاثیر مستقیم معنادار دارد. ولی محافظه کاری حسابداری بر بازده دارایی هاتاثیر معنادار ندارد نیز محافظه کاری حسابداری بر ارزش افزوده اقتصادی تاثیر معنادار ندارد.

بصیری و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی تحت عنوان تاثیر ساختار مالکیت و محافظه کاری بر عملکرد مالی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. نتایج نشان داد نهایتاً بین اهرم مالی و مدیریت سود رابطه ی معنادار و معکوسی وجود دارد؛ به عبارت دیگر با افزایش اهرم مالی، انگیزهی مدیران برای مدیریت سود کاهش می یابد.

آنه^۱ و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی تحت عنوان ارتباط بین فرهنگ سازمانی و عملکرد مالی در شرکت های خدماتی و تولیدی استونی انجام دادند. نتایج نشان داد بین فرهنگ و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

فاریز^۲ و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی تحت عنوان محافظه کاری حسابداری و عملکرد مالی: پاسخگویی شرکت های مطابق با شریعت در مالزی انجام دادند. نتایج نشان داد که حسابداری محافظه کاری از ویژگی های صورت های مالی شرکت های منطبق با شرع است و محافظه کاری حسابداری ارتباط مثبتی با عملکرد مالی دارد.

¹ Anne

² Fariz

دلسی و اوز یاپیکی^۱ (۲۰۱۸) رابطه ارزش های فرهنگی و عوا مل موثر بر انتخاب شغل حسابداری را بررسی کردند. نتایج آنان نشان می دهد که افراد در فرهنگ های جمعگرا و با فاصله زیاد قدرت، عامل تأثیر افراد مهم را به عنوان محرک مهمی در انتخاب شغل حسابداری در نظر میگیرند.

مبانی نظری

تعریف محافظه کاری اجتماعی

محافظه کاری اجتماعی یک واژه کلی برای جهان بینی سیاسی و اجتماعی و مذهبی است که هدف آن نگهداری جامعه و ارزش های موجود است. مفهوم محافظه کاری یعنی تمایل به حفظ چیزها همان گونه که هستند. محافظه کاری به منزله ایدئولوژی سیاسی، اصول و مبانی فکری و فلسفی است. محافظه کاران خود را اهل تمیز و هوادار عقل سلیم و واقع بین می دانند. با هر گونه طرح و اندیشه خیالی و انتزاعی برای ایجاد دگرگونی های عمیق در جامعه و سیاست مخالف اند؛ و اجرای چنین طرح هایی را ناممکن می پندارند. محافظه کاری آنچه را محصول تاریخ و سنت است می پذیرد. به نظر محافظه کاران، میراث گذشته به زحمت بدست آمده و نباید و نمی توان آن را به یکباره کنار گذاشت. مالکیت، خانواده، سنت، مذهب، دولت و سایر نهادهای اجتماعی مواریث ارزشمند گذشته هستند. در همین راستا مایکل اوکشات فیلسوف سیاسی محافظه کار در سده بیستم، محافظه کاری را چنین تعریف میکند: محافظه کاری یعنی ترجیح امر معلوم بر امر مجهول، امر آزموده بر نیازموده، امر موجود بر امر مطلوب و امر محدود بر امر نامحدود. بدین سان، پای بندی به امور مانوس و ترس از آنچه تجربه نشده و بدینی به آن جوهر محافظه کاری است (شعبان و همکاران، ۱۳۹۶).

محافظه کاری اجتماعی به عنوان یک ویژگی شخصیتی - رفتاری یعنی تمایل به حفظ چیزها همان گونه که هستند. محافظه کاران اجتماعی خود را معتقد به سنت، اصول و مبانی فرهنگی جامعه میدانند. این افراد با هر گونه اندیشه خیالی و مواجهه با مسائل جهان نو مخالف اند؛ و اجرای چنین طرح هایی را ناممکن میندازند. به طور کلی محافظه کاری اجتماعی، سنگرایی خود آگاهی است که در واکنش به تجدد غربی پدید آمده و در برابر تحولات دنیای مدرن تا آنجا که توانسته، ایستادگی کرده است. در واقع معنای بنیادی محافظه کاری اجتماعی را باید در احترام به سنت و مخالفت با دگرگونی اساسی در حوزه های مختلف زندگی اجتماعی یافت. به نظر محافظه کاران اجتماعی سنت، فرهنگ، مذهب و خانواده حاصل میراث گذشتگان است و نباید آنها را یکباره کنار گذاشت. به اعتقاد آنان جامعه و دولت اغلب به خانواده تشبیه میشوند؛ لذا سنت، فرهنگ و مذهبی که در خانواده شکل گرفته و از گذشتگان به میراث رسیده است باید به کل جامعه تعمیم داده شود (بشریه، ۱۳۹۶؛ ۹۷۶). پژوهشگران حسابداری حوزه فرهنگ اعتقاد دارند، حرفه حسابداری همانند هر حرفه دیگری متأثر از ارزشهای اجتماعی و اخلاقی جامعه است. (گری، ۱۹۹۸).

ارزشهای اجتماعی متأثر از اثرات محیطی شامل، محیط جغرافیایی، اقتصادی، تاریخی و ... است. ارزش اجتماعی به نوبه خود بر سیستمهای قانونی هر جامعه و نیز ارزشهای حسابداری آن جامعه اثرگذار است. همچنین ارزشهای اجتماعی به

¹ Dalci & Özyapici

طور غیر مستقیم بر سیستمهای حسابداری اثر میگذارد. به عنوان نمونه در جامعه ای که سطح محافظه کاری فرهنگی و اجتماعی بالا باشد، انتظار بر آن است که سطح محافظه کاری حسابداری و حسابرسی نیز در حرفه بالا باشد. میتوان اظهار داشت که محافظه کاری فرهنگی و اجتماعی به عنوان ایدئولوژی یک جامعه، بر تردید حرفهای حسابرس اثرگذار است. به بیان دیگر میتوان اظهار داشت، بکارگیری سطح مناسبی از تردید حرفهای در حسابسان تحت تاثیر میزان تمایل آنها به محافظه کاری اجتماعی می باشد. (قاسمس نژاد و همکاران، ۱۳۹۹).

عملکرد مالی

در محیط رقابتی کنونی که یکی از مشخصه های بارز آن کمیابی منابع است، مدیریت و ارزیابی عملکرد، نقشی حیاتی برای سازمان ایفا می کند (آمادر^۱ و همکاران، ۲۰۱۲). صاحب نظران و محققان معتقدند عملکرد، موضوعی اصلی در تمامی تجزیه و تحلیل های سازمانی است و مشکل بتوان سازمانی را تصور کرد که مشمول ارزیابی و اندازه گیری عملکرد نباشد. سازمانها جهت فراهم آوردن بازخورد به مدیران در ارتباط با نیل به اهداف استراتژیک به ارزیابی عملکرد متکی اند (کراونس^۲ و همکاران، ۲۰۱۰).

از جنبه های عملکردی سازمان ها که به طور سنتی، بسیار مورد توجه قرار داشته است، جنبه مالی آن هاست. از آنجا که کسب سود، هدف اصلی بسیاری از شرکت ها قلمداد می شود، عملکرد مالی و اندازه گیری آن از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (تقی زاده و فضلای، ۱۳۹۰). اغلب در مطالعات مربوط به عملکرد مالی بر تعیین روابط بین سنجه های مالی و تاثیر آنها روی عملکرد شرکت ها تاکید شده و در این راستا نیز بیشتر از مدل های رگرسیونی جهت نشان دادن میزان اثرگذاری هر یک از این سنجه ها روی عملکرد بهره گرفته شده است (پالکین و همکاران، ۲۰۱۲). در سال های اخیر از فنون پر کاربرد در زمینه ارزیابی عملکرد، فنون تصمیم گیری چند معیاره بوده است که به دلیل توانایی های آن در انتخاب بهینه ترین گزینه از میان چندین گزینه ممکن بر اساس شاخصه های عملکردی و همچنین قابلیت های این فنون برای کمک به تصمیم گیری در شرایط فازی، توام با عدم اطمینان و بر اساس داده های غیر دقیق و ذهنی، بسیار مورد توجه قرار دارد (صفایی و خلیلی، ۱۳۹۱).

دیدگاه عملکرد مالی نمایانگر آن است که یک سازمان تا چه میزان به اهداف مالی خود رسیده است؛ به عبارت دیگر میتوان گفت که سازمان چگونه میتواند پاسخگوی سهامداران خود باشد؟ (افباطنی، ۱۳۹۱). چگونگی عملکرد و نحوه اندازه گیری آن از موضوعهای مورد پژوهش در حوزه مالی و حسابداری است. به طور کلی دو معیار برای اندازه گیری نحوه عملکرد شرکت وجود دارد که شامل، معیار سنتی حسابداری و معیار مبتنی بر ارزش است. (خطایی و همکاران، ۱۳۹۱).

¹ Amado

² Cravens

فرهنگ

هر فردی با خودش یک سری الگوهای فکری، احساسی و عملی دارد که آنها را در طول زندگی فرا گرفته است. بیشتر این مسائل در دوران طفولیت آموخته شده اند. به محض اینکه این الگوهای فکری، احساسی و عملی در مغز آدمی جا گرفت، باید دوباره آنها را فراموش کند و چیز جدید دیگری بیاموزد و فراموش کردن گاهی خیلی مشکل تر از یادگیری مجدد است. عنوانی معمولی برای این طرز فکر، همان فرهنگ است (نیکومرام و محمدی، ۱۳۹۱).

فرهنگ به عنوان یک برنامه ریزی ذهنی اجتماعی تعریف شده است و آن در ارزش ها، نمادها، قهرمانان و آیین ها ظهور می کند (هاف ستن، ۱۹۸۳). هافستد، اثر فرهنگ را بر ارزش ها و رفتار تحلیل کرد و چهار فاکتور برجسته را از آنالیز فاکتورها استخراج نمود. فردگرایی در برابر جمع گرایی، ابهام گریزی شدید (اجتناب شدید از عدم اطمینان در برابر ابهام گریزی ضعیف)، فاصله زیاد قدرت در برابر فاصله کم قدرت، مردسالاری در برابر زن سالاری، ابعادی هستند که محققان علاقه مند به موضوع فرهنگی می توانند از آنها استفاده کنند (هافستد، ۱۹۸۳). بعد جهت گیری کوتاه مدت در برابر بلندمدت، پنجمین بعد از نگرش فرهنگی است که توسط بوند و همکارانش در سال ۱۹۹۱ به چارچوب فرهنگی دانستند اضافه شده است.

همچنین بعد ششم در سال ۲۰۱۰ توسط نیکوف به نام خودداری افراطی در برابر بی قیدی شناسایی گردید (حاجبها و سلطانی، ۱۳۹۳).

محققان بسیاری به معرفی مدل های فرهنگی مختلف پرداخته و ابعاد فرهنگی را در مدل خویش گنجانده اند. برخی از این مدل های فرهنگی شامل مدل فرهنگی هافستد، گلوب، گری، ترامپانارز و ترنز، اسمیت و همکاران و شوارتز است (مشایخی و جلالی، ۱۳۹۱).

در این مطالعه از ابعاد فرهنگی موجود در مدل هافستد برای سنجش ارزش های فرهنگی افراد استفاده گردیده است که عبارتند از:

فردگرایی: معیاری است که روابط بین اشخاص و گروه را در یک جامعه نشان می دهد. در جوامع فردگرا روابط بین افراد بسیار ضعیف و کم رنگ است و افراد به ندرت با اشخاص فراتر از خانواده خود رابطه صمیمی دارند (هافستد، ۱۹۸۳)

ابهام گریزی: معیاری است که میزان نگرانی و اضطراب افراد یک جامعه را در رابطه با وضعیت های نامشخص آتی نشان می دهد (هافستد، ۱۹۸۳)

فاصله قدرت: معیاری است که اختلافات موجود در توزیع قدرت میان افراد جامعه را نشان می دهد و منعکس کننده دامنه (تأیر ابری) در توزیع قدرت از دیدگاه افراد ضعیف موجود در جامعه است (هافستد، ۱۹۸۳)

¹ Hofstede

مردسالاری: معیاری است که میزان گرایش افراد جامعه را به داشتن رفتاری جسورانه در مقابل برخوردی متواضعانه نشان می دهد؛ به عبارت دیگر، مردسالاری به معنی گرایش افراد جامعه به برتری طلبی، قهرمان پروری و دلاوری است (هافتد، ۱۹۸۳)

روش تحقیق

این تحقیق با توجه به ماهیت، از نوع تحقیقات کاربردی است. هم چنین از نظر روش پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کارشناسان، رئیس های حسابداری و مدیران مالی شاغل در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می باشند. روش نمونه گیری تصادفی است. در این تحقیق تعداد ۲۰۰ پرسش نامه میان پاسخ دهندگان به صورت تصادفی توزیع شد. چارچوب نظری و پیشینه تحقیق نیز از روش کتابخانه ای و جمع آوری داده ها و نتیجه نهایی، برای آزمون رد یا پذیرش فرضیه ها از طریق پرسش نامه انجام می شود. از آنجاییکه این تحقیق در یک محیط واقعی یعنی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار انجام شده است، جزو تحقیقات میدانی به شمار می آید. در این پژوهش از پرسش نامه اوقت (۲۰۱۳) برای سنجش محافظه کاری اجتماعی و نیز از پرسش نامه عملکرد مالی شرکت در سال ۲۰۱۴ توسط قرانفله و همکاران استفاده شد و برای سنجش ارزش های فرهنگی نیز از پرسشنامه هافستند (۱۹۸۳) استفاده شد. متغیر محافظه کاری اجتماعی بر اساس پرسش نامه در یک طیف لیکرت از امتیاز صفر تا ده امتیاز بندی می شود. تعداد سؤال ها ۷ سؤال می باشد؛ بنابراین حداکثر امتیازی که یک فرد می تواند کسب می کند برابر ۷۰ می باشد و برای سنجش عملکرد مالی شرکت نیز قرانفله یک پرسشنامه ۶ آیتمی را طراحی نموده و حداقل امتیاز ۶ و حداکثر امتیاز ۳۰ است و ارزش های فرهنگی نیز از ۱۶ سؤال تشکیل شده است که حداقل امتیاز ۱۶ و حداکثر امتیاز ۸۰ می باشد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

بین محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

بین ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

یافته ها

آمار توصیفی

طبق نتایج حاصل از پژوهش در رابطه با جنسیت، ۳۸ درصد را زنان و ۶۲ درصد را مردان تشکیل داده اند و در رابطه با سن نیز ۲۵ درصد بین ۲۵ تا ۳۵ سال، ۳۶ درصد بین ۳۵ تا ۴۵ سال، ۳۲ درصد بین ۴۵ تا ۵۵ سال و ۷ درصد دارای سن

بالای ۵۵ سال سن می باشند. در رابطه با تحصیلات نیز ۱۲ درصد فوق دیپلم، ۴۸ درصد لیسانس و ۲۸ درصد را لیسانس و ۱۲ درصد دارای تحصیلات دکتری می باشند.

آمار استنباطی

بررسی اعتبار مدل اندازه گیری متغیرهای پژوهش

جدول (۱). بررسی اعتبار مدل اندازه گیری متغیرهای پژوهش

متغیر	نشانهگر	بار عاملی	آلفا کرونباخ	rho_A	پایایی مرکب	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)
ارزش فرهنگی	۱	0/793	0/931	0/933	0/942	0/619
	۲	0/725				
	۳	0/735				
	۴	0/818				
	۵	0/791				
	۶	0/787				
	۷	0/807				
	۸	0/786				
	۹	0/823				
	۱۰	0/798				
	۱۱	0/807				
	۱۲	0/869				
	۱۳	0/856				
	۱۴	0/857				
	۱۵	0/903				
	۱۶	0/919				
عملکرد مالی	۱	0/544	0/925	0/932	0/932	0/557
	۲	0/622				
	۳	0/674				
	۴	0/705				
	۵	0/685				
	۶	0/699				

0/718	0/911	0/871	0/869	0/807	۱	محافظة کاری اجتماعی
				0/869	۲	
				0/856	۳	
				0/857	۴	
				0/703	۵	
				0/860	۶	
				0/908	۷	

در نرم افزار pls از آزمون‌هایی برای تست اعتبار مدل اندازه‌گیری استفاده می‌شود، آزمون‌ها به قرار زیر می‌باشد.

۱. آزمون‌های پایایی

۱-۱: آزمون آلفای کرونباخ: مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ نشانگر پایایی قابل قبول است (کرونباخ، ۱۹۵۱). با

توجه به مقادیر ضریب آلفای کرونباخ در جدول ۱ پایایی مدل مورد تأیید است.

۱-۲: آزمون پایایی ترکیبی (CR): معیار این شاخص برای بررسی همسانی درونی مدل اندازه‌گیری مقدار 0/7 به بالا

می‌باشد. مقدار پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰/۷ نشانگر وجود پایایی درونی می‌باشد (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳).

با توجه به مقادیر پایایی ترکیبی در جدول ۱، پایایی ترکیبی مدل تأیید می‌شود.

۱-۳: ضریب Rho: نیز برای سنجش پایایی درونی سازه‌ها است. همچنان که چین (۱۹۹۸) معتقد است ضریب Rho

نسبت به آلفای کرونباخ از اطمینان بیشتری برخوردار است. به ضریب Rho گاهی ضریب دایلون-گولداشتین

Dillon-Goldstein نیز گفته می‌شود. مقدار این ضریب باید بیش از ۷/۰ باشد. با توجه به مقادیر پایایی اشتراکی در

جدول ۱، مدل از پایایی اشتراکی برخوردار است.

AVE (میانگین واریانس استخراجی): برای این شاخص حداقل مقدار ۰/۵ در نظر گرفته شده است، بدین معنا است که

متغیر پنهان موردنظر حداقل ۵۰ درصد واریانس مشاهده پذیرهای خود را تبیین می‌کند.

تست کیفیت مدل اندازه‌گیری

این شاخص توانایی مدل را در پیش بینی متغیرهای مشاهده پذیر از طریق مقادیر متغیر پنهان متناظرشان می‌سنجد. مقادیر

مثبت شاخص $CV Com^1$ (شاخص اشتراک) نشان‌دهنده کیفیت مناسب مدل اندازه‌گیری می‌باشد. سه مقدار 0/02،

0/15 و 0/35 به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است. مقادیر $CV Com$ در

جدول ۲ آورده شده است. مقادیر گزارش شده در جدول ۲ بیانگر قوی بودن کیفیت مدل اندازه‌گیری تحقیق می‌باشد.

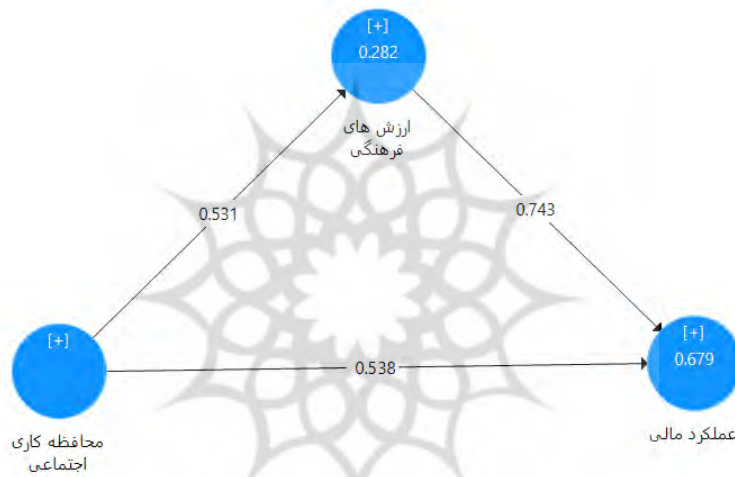
¹ Construct Cross Validated communality

جدول ۲: مقادیر CV

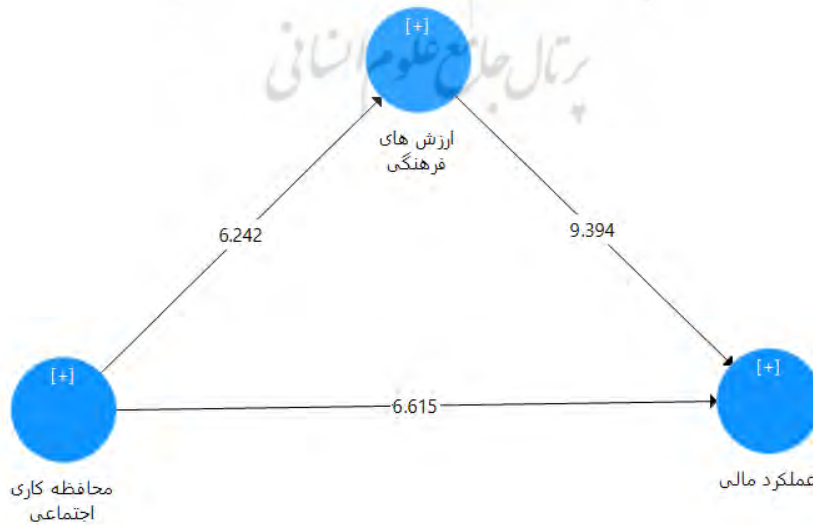
مؤلفه‌ها	CV	شرح
عملکرد مالی	۳۹۸.۰	قوی
ارزش فرهنگی	۰,۴۰۱	قوی
محافظه کاری اجتماعی	۵۲۱.۰	قوی

تجزیه و تحلیل مدل ساختاری

در بررسی مدل ساختاری، با استفاده از نرم افزار pls روابط بین متغیرها بررسی می‌شود و از این طریق فرضیه های تحقیق مورد آزمون قرار می‌گیرد. مدل ساختاری تحقیق در حالت ضرایب استاندارد در شکل ۱ و در حالت معناداری ضرایب استاندارد در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۱: مدل ساختاری تحقیق در حالت ضرایب استاندارد

شکل ۲: مدل ساختاری تحقیق در حالت معناداری ضرایب استاندارد

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

در مدل های حاوی یک متغیر میانجی، دو نوع میانجی گری ممکن است در نظر گرفته شود. نوع اول میانجی کامل است که در آن رابطه بین متغیر مستقل بر وابسته تنها به صورت مستقیم و از طریق متغیر میانجی است، به عبارتی رابطه بین متغیر مستقل و وابسته معنی دار نیست. میانجی گری جزئی نوع دیگر از میانجی است که در آن رابطه بین متغیر مستقل و وابسته از دو طریق مستقیم و غیر مستقیم است، به عبارتی رابطه بین متغیر مستقل و وابسته نیز معنی دار می باشد (داوری و رضا زاده، ۱۳۹۳، ۱۸۷). با توجه به مقدار T-VALUE گزارش شده در شکل ۲ در رابطه با معناداری (خارج از محدوده ۱،۹۶ تا -۱،۹۶) بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی (۶،۶۱۵) رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد و در رابطه با نقش میانجی، بین محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی (۶،۲۴۲) و بین ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی (۹،۳۹۴) است و خارج از محدوده (۱،۹۶ تا -۱،۹۶) است و نشان می دهد بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به مقدار T-VALUE گزارش شده در شکل ۲ در رابطه با معناداری (خارج از محدوده ۱،۹۶ تا ۱،۹۶) محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی (۶،۶۱۵) رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد و ضریب مسیر در شکل ۱ برابر ۰،۵۳۸ است.

بین محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به مقدار T-VALUE گزارش شده در شکل ۲ در رابطه با معناداری (خارج از محدوده ۱،۹۶ تا ۱،۹۶) محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی (۶،۲۴۲) رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد و ضریب مسیر در شکل ۱ برابر ۰،۵۳۱ است.

بین ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به مقدار T-VALUE گزارش شده در شکل ۲ در رابطه با معناداری (خارج از محدوده ۱،۹۶ تا ۱،۹۶) ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی (۹،۳۹۴) رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد و ضریب مسیر در شکل ۱ برابر ۰،۷۴۳ است.

نتیجه گیری

هدف تحقیق حاضر بررسی محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی است که طبق نتایج حاصل از پژوهش بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی با نقش میانجی ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد و تایید شد. نتایج پژوهش حاضر با یافته های موسوی همکاران (۱۳۹۹) طالبی و همکاران

(۱۳۹۷) بصیری و همکاران (۱۳۹۷) فاریز^۱ و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد. بین محافظه کاری اجتماعی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد و تایید شد در تبیین این فرضیه می توان بیان داشت. بی شک ارائه اطلاعات مفید و معیارهای صحیح به سرمایه گذاران در بورس، به طوری که مبنای منطقی برای تصمیم گیری صحیح آنان فراهم سازد، میتواند از یک سو با حفظ استمرار حضور سرمایه گذاران در بورس به واسطه حفظ منافع و جلوگیری از زیان دیدن آنان، موجب رونق بیشتر بورس گردد و از سوی دیگر، با ایجاد زمینهای برای تخصیص بهینه منابع محدود اقتصادی به طرح های سودآورتر، رشد و شکوفایی اقتصادی کشور را در پی داشته باشد. همواره سرمایه گذاران با توجه به اطلاعات بدست آمده از منابع اطلاعاتی مختلف به ویژه گزارشات مالی منتشر شده توسط شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار انتظاراتی را در خود شکل میدهند، که این انتظارات عرضه و تقاضایی را در مورد سهام هر شرکت بوجود میآورد. با بوجود آمدن عرضه و تقاضا در مورد سهام یک شرکت و با به تعادل رسیدن این عرضه و تقاضا قیمت سهام آن شرکت شکل میگیرد. در این خصوص یکی از اطلاعات مهمی که می تواند بر تصمیم گیری استفاده کنندگان از صورت های مالی موثر باشد مبحث محافظه کاری است. در حسابداری، محافظه کاری مفهومی است که سابقه ای طولانی دارد. باسو (۱۹۹۷) معتقد است که محافظه کاری طی قرن ها تئوری و عمل حسابداری را تحت تاثیر قرار داده است. ثبت های تاریخی اوایل قرن پانزدهم میلادی درباره ی معاملات مشارکتی و تضامنی نشان می دهند که حسابداری در اروپای قرون وسطی محافظه کارانه بوده است. مفهوم محافظه کاری زمانی ایجاد شد که ترازنامه مهم ترین و اغلب تنها صورت مالی بود و اجزای سود یا سایر نتایج عملیات به ندرت در خارج از شرکتها ارائه میشد. اولین کاربرد صورت های مالی برای بانکداران و دیگر اعتباردهندگان بوده است. انگیزه ی آن ها از کاربرد محافظه کاری اطمینان از آن بوده که سرمایه گذارانشان به گونه ای مناسب حفظ خواهد شد. از این رو، کم نمایی خالص دارایی ها مطلوب و حتی شرافتمندانه بود. تحقیقات تجربی اخیر در مورد محافظه کاری نشان می دهند که نه تنها رویه های حسابداری محافظه کارانه است، بلکه در کشورهای انگلیسی زبان طی 30 سال گذشته این رویه ها محافظه کارانه تر شده است. این نتایج شگفت انگیز با مخالفت صریح بسیاری از قانونگذاران بازارهای سرمایه، تدوین کنندگان استاندارد و دانشگاهیان رویه رو شد؛ ولی بقای طولانی مدت محافظه کاری و دوام آوردن آشکار آن در برابر انتقاد، مقتدرانه نشان می دهد که منتقدان منافع بااهمیت آن را نادیده انگاشته اند. در متون حسابداری دو خصوصیت عمده ی محافظه کاری مورد بررسی قرار گرفته است: نخست، جانب داری رو به پایین ارزش دفتری سرمایه نسبت به ارزش بازار آن است و دیگری گرایش به تسریع در شناسایی هزینه ها و تعویق شناخت درآمدها. نتایج پژوهش حاضر با یافته های موسوی همکاران (۱۳۹۹) طالبی و همکاران (۱۳۹۷) بصیری و همکاران (۱۳۹۷) فاریز^۲ و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد

¹ Fariz

² Fariz

بین محافظه کاری اجتماعی و ارزش های فرهنگی رابطه معنی داری وجود دارد و تایید شد. در تبیین این فرضیه میتوان بیان داشت. میزان بکارگیری محافظه کاری در گزارشگری مالی به عنوان یکی از ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری در بین شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی پژوهش در سطح بسیار پایینی بوده که بر خلاف نتایج بدست آمده از پژوهشهای گیولی و هاین (۲۰۰۷) که بیان میداشت با گذشت هر سال، اقلام تعهدی غیر عملیاتی نسبت به سال قبل به صورت معنی داری منفیتر (کوچکتر) شده یا به عبارتی دیگر با گذشت زمان، محافظه کاری بیشتر شده است، (مهرانی و دیگران ۱۳۸۸) که نشانگر بی توجهی در بکارگیری محافظه کاری در گزارشگری مالی توسط شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران میباشد. از سوی دیگر، در طرح مشترکی که توسط هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا و هیئت استانداردهای بین المللی حسابداری در خصوص تدوین چارچوب مفهومی مشترک برای گردآوری استانداردهای یکپارچه حسابداری در حال اجرا میباشد، حذف ارزیابی وظیفه مباشرت مدیر از اهداف گزارشگری مالی، حذف محافظه کاری و احتیاط ویژگیهای کیفی اطلاعات صورتهای مالی و روی آوردن هرچه بیشتر به ارزشهای متعارف در گزارشهای مالی از عمده ترین و بحث انگیز ترین تغییرات در چارچوب مفهومی است. که شاید یکی از دلایل کاهش بکارگیری محافظه کاری در گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران توجه بیشتر به ارزشهای متعارف در گزارشگری مالی میباشد عدم احتیاط و روی آوردن به ارزشهای متعارف، این انگیزه را در مدیران به وجود میآورد تا آنها در برآوردهای ارقام حسابداری به طور جانبدارانه عمل کنند و بی طرفی را رعایت نکنند، بنابراین اکثر ارزیابیهای برآوردی، قابلیت اثبات و تأیید را نخواهد داشت (وکیلی فرد و بنی مهد ۱۳۸۸) نتایج پژوهش حاضر با یافته های دراجی و همکاران (۱۳۹۸) مطابقت دارد

بین ارزش های فرهنگی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد و تایید شد.

هر چند پژوهشها در مورد رابطه فرهنگ سازمانی و عملکرد مالی، بندرت با استفاده از الگوهای فرهنگی یکسان و معیارهای عملکرد مالی همانند انجام یافته اند، از این رو مقایسه نتایج مطالعات مختلف با یکدیگر دشوار است. با این حال، یافتههای این پژوهش با نتایج مطالعات کوئن (۱۹۹۶)؛ کوتر و هکست (۱۹۹۲)، گوردون و دی توماسو و دنیسون (۱۹۹۷) و زاهدی (۱۳۸۰) آنه^۱ و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد.

منابع و مآخذ

۱. احسان قاسمی نژاد؛ بهمن بنی مهد. (۱۳۹۹). تاثیر محافظهکاری اجتماعی بر تردید حرفهای حسابرسان مستقل: آزمونی از نظریه روانشناختی شخصیتی، مجله علمی دانش حسابداری مالی مقاله پژوهشی، دوره ۷ - شماره (۳)، پایب ۶۲، پاییز ۱۳۹۹، صفحه: ۹-۶۷
۲. بشریه، حسین. (۱۳۹۶). تاریخ اندیشه های سیاسی در قرن بیستم، تهران: نشر نی. جلد دوم. چاپ پانزدهم

¹ Anne

۳. بصیری قایمی پسند، علی و حسینعلی بهبهانی، نیلوفر و فرشادی نیا، مهسا، ۱۳۹۷، تاثیر ساختار مالکیت و محافظه کاری بر عملکرد مالی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، یازدهمین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت و هشتمین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری های باز، تهران
۴. حاجیها، زهره؛ سلطانی، مریم. (۱۳۹۳). نگرشی بر ابعاد فرهنگی حسابداری. پژوهش حسابداری، ۴(۱۴): ۸۳-۱۰۸
۵. دراجی میترا؛ بهمن بنی مهد؛ اعظم شکری. (۱۳۹۸). رابطه میان محافظه کاری اجتماعی و جهت گیری اخلاقی حسابداران و حسابرسان، نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۲ تابستان ۱۳۹۸ صفحه ۱۷۷-۱۹۲
۶. رضوان شعبان؛ بهمن بنی مهد؛ رمضانعلی رویایی. (۱۳۹۶). اثر محافظه کاری اجتماعی و ماکیاولیسم بر استقلال حسابرس، فصلنامه علمی پژوهشیدانش حسابداری و حسابرسی مدیریت سال ششم / شماره ۲۲ / تابستان ۶۹۳۱
۷. ستایش محمد حسین؛ نوچهر، روستا. (۱۳۹۳). بررسی ارتباط بین محافظه کاری و کارایی مالی شرکت های بازار بورس اوراق بهادار تهران به وسیله تحلیل پوششی داده ها- کارایی برتر، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی سال ۱۱ شماره ۴۴ زمستان ۹۳۹۵ تا ۷۱ صفحات
۸. صالحی، سیدمرتضی؛ نیکوکار، غلامحسین؛ محمدی، ابوالفضل؛ و غلامحسن تقی نتاج (۱۳۹۰). طراحی الگوی ارزیابی عملکرد شعب بانکها و موسسات مالی. مدیریت بازرگانی، شماره ۷، صص ۱۲۷-۱۴۲
۹. محمدی اصل، عباس. (۱۳۸۵). محافظه کاری به مثابه منش. خردنامه همشهری. آذر ۱۳۸۵، شماره ۹
۱۰. مدرس، احمد، دیانتی دیلمی، زهرا، ۱۳۸۳، رابطه فرهنگ و حسابداری، حسابرس، شماره ۳۴، ۲۶-۴۳ ص
۱۱. مشایخی، بیتا؛ جلالی، فرزانه. (۱۳۹۱). ارزشهای فرهنگی و حاکمیت شرکتی. پژوهشهای حسابداری مالی، ۴(۴)، ۵۱-۶۶
۱۲. معید فر، سعید (۱۳۸۵). بررسی میزان اخلاق کار و عوامل موثر بر آن در میان کارکنان ادارات دولتی. فصلنامه علمی و پژوهشی رفاه اجتماعی. ۲(۷۳): ۳۶۹-۳۶۹
۱۳. موسوی، فاطمه و همتفر، محمود، ۱۳۹۹، بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و میزان حساسیت عملکرد نسبت به پاداش مدیر اجرایی در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، چهارمین کنفرانس بین الملل طالبی، الهه و ترابیان، علیرضا و میرزامحمدی، محمدعلی، ۱۳۹۷، تاثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد مالی عملکرد اقتصادی، سومین کنفرانس ملی سالانه اقتصاد، مدیریت و حسابداری، اهواز، مطالعات نوین مدیریت و حسابداری در ایران، کرج،
۱۴. نیکومرام، هاشم؛ محمدی، مهدی. (۱۳۹۱). طراحی و ارائه مدل مفهومی ارزیابی نقش فرهنگ در تدوین استانداردهای حسابداری. مدیریت فرهنگی، ۶(۱۷): ۲۹-۵۳
۱۵. نیکومرام، هاشم؛ سعید جبارزاده کنگرلوئی؛ سعید خدایار یگانه. (۱۳۸۸). تاثیر ارزشهای فرهنگی بر محافظه کاری در گزارشگری در گزارشگری مالی شرکتهای پذیرفته پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، مجله مدیریت فرهنگی سال سوم / شماره ششم / زمستان ۱۳۸۸

16. Aflatooni, S.A. (2017). *EViews statistical analysis of the Accounting and Financial Management Research*, Tehran, 3rd edition, Terme Publishing. (in persian)
17. Amado, C. A. F. Santos, S. P. Marques, P. M. (2012). Integrating the Data Envelopment Analysis and the Balanced Scorecard approach for enhanced performance assessment. *Omega*, 40, 390-403
18. Anne Reino, Kärt Rõigas, Merily Mürsepp. (2020). Connections between organisational culture and financial performance in Estonian service and production companies, *Baltic Journal of Management* Volume 15 Issue 3
19. Cravens, K. S. Oliver, E. G. Stewart, J.S. (2010). Can a positive approach to performance evaluation accomplish your goals? *Kelley School of Business*, 53, 269-279.
20. Dalci, I. & Özyapici, H. (2018). Cttt aaa aa eiii sss of choosing accounting career. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16 (1), 179-196.
21. Fariz Norfazella Mohd, Nor Farizal Mohammed, Nur Syifa Zulkepli. (2020). Accounting Conservatism and Financial Performance: Accountability of Shariah Compliant Companies in Malaysia, *Humanities and Social Sciences Letters*, 2020, 8(3): 280-297
22. Gray, S.J. (1988) Towards a Theory of Cultural Influence on the Development of Accounting Systems Internationally, *Abacus*, Vol. (24):1-15.
23. Hofstede, G. (1980). *Cultural Consequences: International Differences in Work-Related Values*, Sage, Beverly Hills, CA
24. Hofstede, G. (1983). Dimensions of national cultures in fifty countries and three regions. *Expiscations in cross-cultural psychology*, 335-355
25. Kang, Tony; Lee, Lian Fen; NG, Tee Yong Jeffrey; and Tay, Joanne, Siok Wan. (2004). The Impact of Culture on Accounting Choices: Can Cultural
26. Khataei, M; Ziayi Bigdeli, M. (2012). The Relationship Between the Kyoto Bin Ratio and Market Value Added with the Performance of Investment Companies Based on Modigliani Indices and Ratio of Risk, *Financial Accounting and Audit Research Journal*, 5(13): 113-143. (in persian)
27. Safaei, A. and Khalili, S. (2012), Theoretical comparison of financial performance evaluation approaches of organization, rst nation conference of accounting, finance management and investment, Applied Science University of Golestan, Gorgan. (in Persion)
28. Taghizadeh, R. and Fazli, S. (2011), Applying hybrid approach of GRA and FTOPSIS for companies performance measurement, *Industrial management*, 2, 125-150. (in Persion)

Investigating the relationship between social conservatism and financial performance with the mediating role of cultural values

Habibollah Nakhaei¹
Seyed Amir Reza Zakir²

Date of Receipt: 2022/01/27 Date of Issue: 2022/02/20

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between social conservatism and financial performance with the mediating role of cultural values. Due to its nature, this research is an applied research. It is also correlational in terms of survey method. The statistical population of the present study is experts, chief accounting officers and financial managers working in companies listed on the stock exchange. The sampling method is random. In this study, 200 questionnaires were randomly distributed among the respondents. PIs software has been used for data analysis. The results showed that there is a significant relationship between social conservatism and financial performance, between social conservatism and cultural values, and between cultural values and financial performance.

Keywords

Conservative, social, functional, cultural

1. Assistant Professor, Department of Accounting, Islamic Azad University, Birjand Branch, Birjand, Iran.

2. PhD student in Accounting, Islamic Azad University, Birjand Branch, Birjand, Iran.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی